

Η. Ξ. Κ. Ρ. Α. Σ. Η - μορφή στην Έκθεση Ιδεών: Κανόνες ορθογραφίας

Α. - Οι παρακάτω περιπτώσεις λέξεων-εκφράσεων γράφονται με μια μόνο λέξη:

- 1. Οι αντωνυμίες: καθένας, καθείς, καθένα, καθείς, κατ'ίτι, οποιοςδήποτε, οσοδήποτε, οσοσδήποτε, ο, τιδήποτε.
- 2. Τα αριθμητικά: Οι αριθμοί από το 13 (δεκατρία) μέχρι το 19 (δεκαεννιά) με μια λέξη. Από το 20 (εβδομήκοι) και πάνω με δύο λέξεις.
- 3. Κάποια εκλιταίεζαιτίας, προκάντων, απεναντίας, εξάλλου, επιτέλους, κατευθείαν, μόλο, ολωσδιόλου, υπόψη, εντάξει, εξ αρχής, καθ'αυτό, μολονότι, ωστόσο, αφ'όπου, εξίσου, καθ'εξής, προκάντως.....

Β. - Τα σύμφωνα που είναι συνεχόμενα δεν χωρίζονται στο συλλαβισμό τους αυτά είναι μπντ-γκ. Οι λέξεις που είναι σύνθετες συλλαβίζονται ως απλές. Παραδείγματα: δεκαπέντε, Προσέχω.

Γ. - Τα ονόματα (λέξεις) τονίζονται: Τα προκαροξότονα ονόματα, αρσενικά που λήγουν σε -ος κατεβαίνουν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γενική ενή, πληκ και αιτιατική πληθυντικού. Παραδείγματα: α) Άγγελος, του αγγέλου, των αγγέλων, τους αγγέλους. β) τα προκαροξότονα ουδέτερα σε -ο κατεβαίνουν τον τόνο στην παραλήγουσα στη γενική ενικού και πληθυντικού. Παραδείγματα: α) το άτομο, του ατόμου, των ατόμων. γ) τα προκαροξότονα επίθετα διατηρούν τον τόνο της ονομαστικής. Παραδείγματα: α) έτοιμος, του έτοιμου, των έτοιμων, τους έτοιμους.

Δ. - Διατηρούν το τελικό ν στα άρθρα τον-την, το αριθμητικό ένα, τα εκλιτα δεν, μην, σαν, η αντωνυμία του τρίτου προσώπου τον, την, μπροστά από φωνήεν ή στιγμιαίο σύμφωνο ή διπλό ικ, κ, τ, ντ, μπ, γκ, ντ, τζ, ε, ψο.

Το τελικό σύμφωνο ν χάνεται όταν ακολουθεί εξακολουθητικό σύμφωνο δγ-α, δ, λ, φ, θ, λ, μ, ν, ρ, σ.

Ε. - Τα παραθετικά των επιθέτων: Τα παραθετικά με κατάληξεις -τερος, -τατα έχουν πάντα -ο. Όταν όμως προέρχονται από τοπικά επιρρήματα τότε έχουν -ω. Παραδείγματα: αρχαιός, αρχαιότερος. Κάτω, κατώτερος.

ΣΤ. - Τα αριθμητικά γράφονται ολογράφως: πέντε, επί.

Ζ. - Τα ρήματα (α) δεν έχουμε χρονική αβέση: αγαπώ, αγαπούσα, ορίζω, δρίσα.

β) συλλαβική αβέση παίρνουν τα ρήματα που αρχίζουν από σύμφωνο: λύνω, έλυνα.

γ) η αβέση όταν δεν τονίζεται χάνεται: βαδίζω, βάδισα.

δ) εσωτερική αβέση παίρνουν μερικά λόγια ρήματα και διατηρείται μόνον όταν τονίζεται: εκφράζω, εξέφραξα, εγκρίνω-ενέκρινα.

ε) γράφονται με η τα ιήρα, ήρα, ήμου, ήερα, ήθελα κλπ.

στ) γράφονται με ει είπα, είχα, είδα.

ζ) στο πρώτο πληθυντικό των ρημάτων προτιμούμε να γράφουμε τον τύπο -ούμε αντί -ομειτρέχω, τρέχουμε-έχω, έχουμε.

η) οι κατάληξεις της υποτακτικής στην ενεργητική και παθητική φωνή γράφονται στον ενικό με -ει αντί για -η και με -ο αντί -ω, όπως γίνεται και στην επιποτική: να πηγαίνεις, να κάνουμε, να διαβάσει, να διαβάζουμε.

θ) την προστακτική της ενεργητικής φωνής θα γράφουμε: αγαπήστε, ρωτήστε. Υπάρχουν όμως και περιπτώσεις προστακτικής που γράφονται με -ει: ιδροισθελίτε, κρυθ-τε, λυθείτε, δειτε, αγαπήθειτε αλλά είναι παθητικής φωνής.

ι) η κατάληξη του παθητικού απαρεμφάτου γράφεται με -ει: έχω αγαπηθεί, έχω κρατηθεί.

Η. - Η μετοχή: Η κατάληξη -οντας της μετοχής όταν τονίζεται γράφεται με -ο: ιγράφοντας, γελώντας. όταν δεν τονίζεται γράφεται με -ο: ιγράφοντας, γελώντας.

Θ. - Οι πιο σημαντικοί κανόνες του μονοτονικού: α) τα πνεύματα δεν σημειώνονται, β) τονικό σημάδι θεωρείται η οξεία, ενώ η περισπωμένη δεν υπάρχει πουθενά, γ) οι μονοσύλλαβες λέξεις δεν τονίζονται, δ) οι δισύλλαβες λέξεις τονίζονται με οξεία, το βίο και οι τρισύλλαβες, ε) ο τόνος του εγκλιτικού που ακούγεται στη λήγουσα της προηγούμενης λέξεως σημειώνεται: το παράθυρό μου, το τετραδίό μου, σ) η ερωτηματική αντωνυμία ποδ και πώς τονίζεται, ενώ τα αντίστοιχα τροπικά που και πως μένουν άτονα, ζ) ο διαζευκτικός σύνδεσμος ή τονίζεται, για να ξεχωρίζει από το άρθρο.

Η παραπάνω αναφορά των κανόνων εξυπηρετεί το γλωσσικό ζήτημα των εκθέσεων ιδεών. Μέσα από τη γλώσσα ο άνθρωπος μιλάει και επικοινωνεί με τους συνανθρώπους του. Άρα πρέπει να γνωρίζεις και να τη γράφεις. Οι κανόνες αυτοί αναφέρονται μαζί με άλλους στη Γραμματική του ΟΕΔΒ.

Γιάννης Κριμάνης
Φιλολόγος-1987.-